Přírodní rezervace
Velký Hornek

Základní údaje: Rezervaci najdeme v severovýchodní části Brna, nad Údolím Říčky. Na necelých 28 ha se rozléhá pestrá mozaika biotopů: rozvolněné teplomilné doubravy se zastoupením šípáku – dubu pýřitého a jeřábu břeku, dubohabrové pařeziny, nepůvodní akátiny, teplomilná společenstva křovin, suťové lesy s jasanem a javorem klenem, údolní olšiny, ostrožny, skalní výchozy, lesní lůmky a enklávy lesostepních trávníků a okrajů lesa. Předmětem ochrany rezervace je stepní a lesostepní lokalita a fragmenty šípákových doubrav, které

jsou v některých případech nejsevernější lokalitou výskytu chráněných druhů rostlin a živočichů. Chráněným územím je od roku 2003.

hlaváček jarní

Stanoviště: Území je tvořeno hadsko-říčskými vápenci. Půdy mají různou mocnost živného horizontu a na některých místech vystupuje hrubá skála. Terén je svažitý, místy velmi prudký. Z vrcholu Horneku je malebný výhled na Údolí Říčky, za jasného počasí lze vidět i Pálavu. U paty východního svahu se nachází vlhčí společenstva údolní nivy, která jsou opakem xerotermních trávníků a rozvolněných lesů. V lesním porostu se nachází pozůstatky starých selských lomů, které využívali obyvatelé Brna na výrobu vápna a na stavební kámen. Ke konci druhé světové války okolní lesy a hlubší malé lomy sloužily jako úkryt před wehrmachtem a sovětskou frontou.

Živá příroda: Území leží v mezofytiku, s dozvuky teplomilné květeny nížin. Na jaře se na lesních světlinách setkáme s nejvzácnějšími druhy – s hlaváčkem jarním a koniklecem

velkokvětým. Koncem jara a v brzkém létě narazíme na kosatec nízký, kosatec různobarevný či citrónově vonící třemdavu bílou. Na vrcholu léta v lesních světlinách můžeme najít žlutý oman oko Kristovo nebo bělozářku větvitou, na podzim se ohlásí svými fialovými květy hvězdnice chlumní. V lesích a na jeho okrajích roste okrotice bílá i vzácná okrotice červená. Ve světlých lesních stanovištích lze vidět lilii zlatohlavou. Stepní trávníky jsou tvořeny porosty kostřavy walliské, válečky prapořité, sveřepu vzpřímeného a ostřice nízké. Na skalních výchozech se vyskytuje drobný a vzácný lomikámen trojklanný. V rezervaci žije několik vzácných druhů motýlů – jasoň dymnivkový, nesytka jednopásá, bělopásek topolový i dvouřadový, otakárek fenyklový i ovocný. Z brouků roháč obecný a střevlík Ullrichův. Hojně se vyskytuje kudlanka nábožná. Šťastný pozorovatel si může odnést zážitek ze spatření ještěrky zelené, žluny zelené nebo výra velkého, který osidluje husté křoviny dřínů jarních a lísek obecných.

Péče o PR Velký Hornek: Ačkoliv jde o lesní rezervaci, převažuje luční management – péče o stepní trávníky. V rámci projektu LIFE byly obnoveny lesní světliny, o které je třeba se starat pravidelnou mozaikovou sečí a redukcí výmladků. Dříve tuto „dřinu“ obstarávala pastva ovcí a koz. Bohužel je území tvořeno lesními pozemky a na těch se podle zákona nesmí pást. Akátové porosty se nahrazují původními a druhově bohatšími doubravami, k tomuto účelu jsou na Horneku vybudovány tři oplocenky, kde probíhá rekonstrukce porostu.

Popis cesty: Výchozím bodem je Líšeň – hřbitov. Odtud se vydáte po zelené turistické značce směrem na sever, dokud nedojdete k rozcestníku Hornek – vyhlídka, odbočka. Pokud budete chtít pokračovat dále, máte možnost vydat se po žluté značce do Údolí Říčky nebo na Hádeckou planinku.

text: Vilém Jurek
fotografie: Vilém Jurek; mapa: Jihomoravský kraj